

Nr 114

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av överenskommelse om ändring i samarbetsöverenskommelsen den 23 mars 1962 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige; given den 29 mars 1974.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars utlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

CARL GUSTAF

CARL LIDBOM

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att riksdagen godkänner en överenskommelse om ändring i 1962 års nordiska samarbetsöverenskommelse. Genom ändringsöverenskommelsen införs i samarbetsöverenskommelsen bestämmelser om det nordiska miljövårdssamarbetet. Vidare fastslås principen att största möjliga offentlighet bör iakttas i det nordiska samarbetet. Slutligen införs bestämmelser om att en regering undantagsvis skall kunna i Nordiska ministerrådet företrädas av ämbetsman.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 29 mars 1974.

Närvarande: Statsministern PALME, statsråden STRÄNG, JOHANSSON, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, GUSTAFSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Tf. chefen för utrikesdepartementet, statsrådet Lidbom, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *godkännande av en överenskommelse om ändring i samarbetsöverenskommelsen den 23 mars 1962 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige* och anför.

Samarbetsöverenskommelsen den 23 mars 1962 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige (det s. k. Helsingforsavtalet) innehåller de grundläggande materiella bestämmelserna om det nordiska samarbetet på olika områden och dessutom vissa bestämmelser om formerna för detta samarbete (prop. 1962: 154, UU 7, rskr 354). En överenskommelse om ändring i samarbetsöverenskommelsen ingicks den 13 februari 1971 och godkändes av riksdagen (prop. 1971: 53, UU 9, rskr 154). Härigenom infogades i samarbetsöverenskommelsen vissa bestämmelser om Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet.

Vid möte mellan statsministrarna, de nordiska samarbetsministrarna och Nordiska rådets presidium i februari 1973 beslöts att en arbetsgrupp skulle tillsättas med uppdrag att framlägga förslag om en teknisk anpassning av Helsingforsavtalets bestämmelser till den utveckling av det nordiska samarbetet som ägt rum under de senaste åren. Arbetsgruppens rapport behandlades av Nordiska ministerrådet som vid möte den 7 december 1973 beslöt att anhålla om Nordiska rådets yttrande över ett förslag till ändringar i och tillägg till Helsingforsavtalet. Förslaget byggde i huvudsak på arbetsgruppens rapport.

Vid sin tjugooandra session i Stockholm i februari 1974 antog Nordiska rådet en rekommendation, vari ministerrådet rekommenderades genomföra förslaget.

En överenskommelse om ändring i samarbetsöverenskommelsen undertecknades av de nordiska samarbetsministrarna i Köpenhamn den 11 mars 1974.

Ändringsöverenskommelsen, vars svenska text torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*, innebär i huvudsak följande.

I samarbetsöverenskommelsens artikel 1 anges f. n. att de fördragslutande parterna skall eftersträva att bevara och ytterligare utveckla samarbetet på det rättsliga, kulturella, sociala och ekonomiska området samt i fråga om samfärdseln. Genom ändringsöverenskommelsen tillfogas att samarbetet också skall omfatta miljövården.

Genom ändringsöverenskommelsen införs en ny artikel 38, vari anges att närmare bestämmelser om samarbetet på de olika områden som omfattas av samarbetsöverenskommelsen kan meddelas i särskilda överenskommelser. Härigenom skapas en anknytning till de särskilda överenskommelser som redan har ingåtts på kulturområdet (prop. 1971: 54, KrU 13, rskr 188), transportområdet (SÖ 1972: 36) och miljövårdsområdet (prop. 1974: 59) och till de ytterligare överenskommelser som senare kan komma att ingås på andra områden.

I en ny artikel 43 anges vidare att största möjliga offentlighet bör iakttas i det nordiska samarbetet.

F. n. gäller enligt artikel 56 i samarbetsöverenskommelsen att endast medlemmar av de nordiska ländernas regeringar kan ingå i Nordiska ministerrådet. Det har emellertid ibland visat sig svårt för den isländska regeringen att sända en regeringsmedlem till ministerrådets möten. Det kan därutöver också förekomma att ett annat land någon gång på grund av oförutsedda händelser inte har möjlighet att på regeringsnivå delta i möte med ministerrådet. Det har å andra sidan ansetts viktigt att hålla fast vid huvudregeln att ministerrådet skall bestå av regeringsmedlemmar och att förebygga att ministerrådet utvecklas till en ämbetsmannakommitté. Vid avvägande av dessa olika synpunkter har regeringarna enats om att i artikel 61 av samarbetsöverenskommelsen, som ersätter den nuvarande artikel 56, hålla fast vid regeln att medlemmar av regeringarna skall ingå i ministerrådet och samtidigt tillfoga en bestämmelse om att en regering i undantagsfall skall kunna vid sammanträde företrädas av en ämbetsman. Dock måste alltid minst tre av länderna vara representerade av regeringsmedlemmar.

Ändringsöverenskommelsen innehåller vidare sedvanliga slutbestämmelser. Enligt dessa skall ändringsöverenskommelsen ratificeras och ratifikationshandlingarna deponeras i det finländska utrikesministeriet. Den träder i kraft 30 dagar efter den dag då alla staterna har deponerat sina ratifikationshandlingar.

Ändringsöverenskommelsen innebär i huvudsak endast en teknisk anpassning av samarbetsöverenskommelsen till den utveckling som det nordiska samarbetet genomgått under de senaste åren. Bl. a. har miljövården blivit ett viktigt nytt område för det nordiska samarbetet, och det får anses naturligt att detta avspeglas i samarbetsöverenskommelsen.

Med hänsyn till att det nordiska samarbetet under senare år har fått en fastare institutionell förankring, bl. a. genom att Nordiska rådets pre-

sidium och ministerrådet erhållit egna sekretariat, har också frågorna om öppenhet eller sekretess i den nordiska verksamheten tilltagit i betydelse. Mot bakgrund av den stora öppenhet som präglar den offentliga verksamheten i de nordiska länderna är det naturligt att även den samnordiska verksamheten bedrivs i så öppna former som möjligt. Det får anses tillfredsställande att denna viktiga princip också kommer till uttryck i samarbetsöverenskommelsen.

I fråga om ministerrådets sammansättning innebär ändringsöverenskommelsen en mindre saklig ändring i vad som f. n. gäller. Sålunda skall enligt ändringsöverenskommelsen en eller högst två regeringar undantagsvis kunna vid ett sammanträde i ministerrådet vara företrädare på ämbetsmannanivå. Härigenom tillgodoses ett behov som någon gång kan uppstå för regeringarna att låta sig representeras av annan än regeringsmedlem. Utformningen av bestämmelsen härom är emellertid sådan att den utgör en effektiv spärr mot att ministerrådet utvecklas till en ämbetsmannakommitté. Den lösning som valts på denna punkt synes väl avvägd och bör kunna godtagas av Sverige.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna överenskommelsen den 11 mars 1974 om ändring i samarbetsöverenskommelsen den 23 mars 1962 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Agneta Heide

*Bilaga***Överenskommelse om ändring i samarbetsöverenskommelsen den 23 mars 1962 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige**

Danmarks, Finlands, Islands, Norges och Sveriges regeringar,
vilka genom överenskommelsen den 13 februari 1971 ändrat samarbetsöverenskommelsen mellan de nordiska länderna den 23 mars 1962,
vilka finna det ändamålsenligt att göra vissa ytterligare ändringar i och tillägg till överenskommelsen,
ha enats om följande.

I

Artikel 1 i samarbetsöverenskommelsen skall erhålla följande nya lydelse.

Inledande bestämmelse*Artikel 1*

”De fördragsslutande parterna skola eftersträva att bevara och ytterligare utveckla samarbetet mellan länderna på det rättsliga, kulturella, sociala och ekonomiska området samt i fråga om samfärdseln och miljövärderna.”

II

Efter nuvarande artikel 29 skall införas en ny rubrik samt tre nya artiklar med nr 30—32 av följande lydelse.

”Samarbete på miljövärdens område

Artikel 30

De fördragsslutande parterna skola i nationell lagstiftning och vid tillämpningen därav i största möjliga omfattning likställa övriga fördragsslutande parters miljövärdssintressen med det egna landets.

Artikel 31

De fördragsslutande parterna skola eftersträva harmonisering av sina miljöskyddsregler i syfte att uppnå största möjliga överensstämmelse i fråga om normer och riktlinjer för utsläpp av föroreningar, användning av miljögifter och andra störningar av miljön.

Artikel 32

De fördragsslutande parterna skola eftersträva samordning i fråga om avsättning av naturskydds- och friluftsområden samt i fråga om fridlysning och andra åtgärder för skydd av växter och djur.”

III

Nuvarande artiklarna 30—34 skall erhålla nr 33—37. Efter dessa artiklar skall införas en ny rubrik och en ny artikel med nr 38 av följande lydelse.

”Särskilda överenskommelser

Artikel 38

Närmare bestämmelser om samarbetet inom nu angivna områden kunna meddelas i särskilda överenskommelser.”

IV

Nuvarande artiklarna 35—38 skall erhålla nr 39—42. Efter dessa artiklar skall införas en ny artikel med nr 43 av följande lydelse.

Artikel 43

”I det nordiska samarbetet bör största möjliga offentlighet iakttagas.”

V

Nuvarande artiklarna 39—55 skall erhålla nr 44—60. Nuvarande artikel 56 skall erhålla nr 61 och skall ha följande nya lydelse.

Artikel 61

”I ministerrådet ingå medlemmar av varje lands regering. I undantagsfall kan regering vid sammanträde företrädas av härtill befullmäktigad ämbetsman; dock måste minst tre av länderna vara representerade av regeringsmedlemmar.

Varje land utser en regeringsmedlem med uppgift att med biträde av en ämbetsman svara för samordningen av nordiska samarbetsfrågor.

Ministerrådet bistås i sin verksamhet av ämbetsmannakommittéer och av ministerrådets sekretariat.”

VI

Nuvarande artiklarna 57—65 skall erhålla nr 62—70.

VII

Denna överenskommelse skall ratificeras och ratifikationshandlingarna snarast möjligt deponeras i ministeriet för utrikesärendena i Finland.

Överenskommelsen skall vara deponerad i ministeriet för utrikesärendena i Finland och bestyrkta avskrifter skola av det finska ministeriet tillställas var och en av de fördragsslutande parterna.

Överenskommelsen träder i kraft trettio dagar efter den dag då samtliga fördragsslutande parter ratifikationshandlingar deponerats.

Till bekräftelse härav ha undertecknade befullmäktigade ombud i Köpenhamn den 11 mars 1974 undertecknat denna överenskommelse i ett exemplar på danska, finska, isländska, norska och svenska språken, vilka samtliga texter ha lika vitsord.